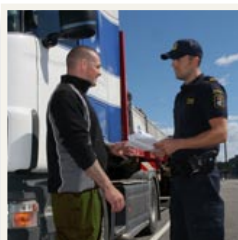
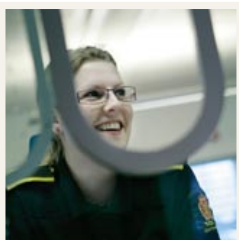

TULLMUSEUM

*Svensk-Norskt
gränstullsamarbete – 50 år*

Vid Nordiska rådets session i Köpenhamn 1956 antogs ett norskt förslag, väckt av de norska stortingsmännen Jon Leirfall och Trond Hegna, om en rekommendation till Sveriges och Norges regeringar att undersöka möjligheterna att utöva tull- och passkontroll vid gemensamma tullstationer och/eller med gemensam personal.

Det här förslaget satte igång en boll i rullning. De centrala tulladministrationerna i Stockholm och Oslo tog genast initiativ till en gemensam utredning i ärendet, bl a beroende på att det planerades nybyggnader av tullstationer i Storlien och Rördåfors.

Tulladministrationerna i de två huvudstäderna begärde också hos sina respektive regeringar att få genomföra provverksamhet mellan svenska och norska tullstationer.

Redan den 2 maj 1957 igångsattes prov vid tre mellanriksvägar. Prov-pionjärer blev den svenska tullstationen Skalstugan och dess norska motsvarighet Ådalsvollen, den svenska tullstationen Flötningen och dess norska motsvarighet

Lillebo och den svenska tullstationen Grundforsen med dess norska motsvarighet Trysil.

Innan 1957 var till ända involverades ytterligare att dussintal tullstationer efter gränsen i provverksamheten. Den 1 oktober 1958 utvidgades provverksamheten till att gälla hela gränsen. Denna utveckling gynnades av det faktum att en Nordisk passunion hade börjat gälla den 1 maj 1958 vilket innebar att tullpersonalen efter den svensk-norska gränsen inte längre behövde befatta sig med passkontroll.

De centrala tulladministrationerna ansåg att erfarenheterna av provverksamheten varit så goda att ett slutgiltigt genomförande av samarbetet kunde verkställas.

För allmänhetens och näringslivets bästa

I slutet av 1958 skrev Generaltullstyrelsen till den svenska regeringen, eller Kungl. Maj:t som det hette då, att allmänheten hade allt att vinna på den

nya ordningen. Endast ett uppehåll för tullkontroll behövde göras vid gränspasserandet. Principen om ett uppehåll kom ganska snart att även tillämpas på den kommersiella trafiken. I ett enda sammanhang ombesörjdes såväl utklarering ur det ena landet som inklarering i det andra landet.

Beroende på trafikens omfattning, ansåg såväl Generaltullstyrelsen som det norska tolldirektoratet att trafiken vi de flesta av mellanriksvägarna kunde klaras i båda riktningarna av endast ettdera landets personal. Personalen kom på detta sätt att få ”dubbla” arbetsuppgifter och hade att tillämpa sitt eget lands och grannlandets tullförfattningar rörande både in- och utgående trafik. Det här är något alldeles unikt och har utgjort lite av hjärtat i det svensk-norska gränstullsamarbetet.

Efter beredning av de svenska och norska regeringarna och efter beslut i den svenska riksdagen och det norska stortinget under hösten 1959 kom det svensk-norska gränstullsamarbetet att få rättslig status genom den lagstiftning

som har tillämpats sedan den 1 januari 1960.

Fortsatt utveckling, EFTA och EU

Gränstullsamarbetet mellan Sverige och Norge har hela tiden förfinats. Arbetet med etablerandet av gemensamma tullstationer var inte på något sätt färdigt bara för att en ny lagstiftning fanns på plats. Flera tullstationer som numera är nedlagda fick övergångsvis bedriva verksamhet en bit in i 1960-talet. Utvecklingen mot allt färre stationer gick dock inte att hejda. När processen påbörjades 1957 fanns det nära 40 gränstationer på svensk sida om gränsen och lika många på norsk sida. Idag återstår sammanlagt 12 stationer.

Samarbetet kom från första början bara att omfattat landsvägstrafiken, men ganska snart kom också järnvägstrafiken att omfattas av gränstullsamarbetet.

Etablerandet av EFTA, en tullfrihetsunion, där både Norge och Sverige blev tidiga medlemmar i början av 1960-talet

underlättade också arbetet för tullpersonalen vid gränsen.

Sverige och Norge var tidigt överens om inrättande av en särskild gränstullsarbetsnämnd som sammanträder varje år och där gemensamma frågor behandlas.

Gränstullsarbetet har också utsatts för en del prövningar, att gifta ihop de bägge ländernas tulldatasystem var inte det lättaste men den största prövningen är dock onekligen Sveriges medlemskap i EU och Norges belut om att stå utanför denna tullunion. Varken Bryssel eller enskilda medlemsländer inom EU såg det som någon självklarhet att gränstullsarbetet kunde fortsätta efter den 1 januari 1995. Men efter gediget fotarbete från såväl svensk som norsk sida så insåg de tveksamma krafterna i Europa att ett skrotande av det svensk-norska gränstullsarbetet skulle betinga ett alltför högt ”pris”.

Det nordiska samarbetets Oscarsstatyett

Det svensk-norska gränstullsarbetet tillkom under den tid när det Nordiska samarbetet stod högt i kurs. Nordiska Rådet var den spelplan där konkreta samarbetsprojekt diskuterades och som också gav konkreta resultat. 1950- och 1960-talen var decennier för utveckling av samarbete i Norden. Utöver det svensk-norska gränstullsarbetet har den Nordiska passunionen redan nämnts. På den allmänpolitiska sidan måste naturligtvis en gemensam nordisk arbetsmarknad nämnas.

Tag gärna del av Tullmuseums utställning om det svensk-norska gränstullsarbetet som ett exempel på ”något av det bästa av världar”.

TULLMUSEUM